

Madártávlatból

Baranyai Levente festményei

Ki gépen száll fölébe, annak térkép e táj
Radnóti Miklós: Nem tudhatom

Baranyai Levente művei a szó szoros értelmében tér-képek. A vastagon felvitt festék sajátos optikai élményt nyújt: közelről nézve absztrakt formák végtelen kavalkádját és harsogó, a szó érzelmi értelmében vett élményszerű színeket, kicsit távolabbról egyedi textúrákat, még egyet hátrébb lépve hirtelen a formák értelmet nyernek, és a való világ képei lesznek: kikötők, repülőgép-temető, városképek.

A különböző sorozatok más-más szemszögből járják körül ugyanazt a festői kérdést, az ember alkotta legnagyobb épített egységek, a városok madártávlatból való ábrázolhatóságát. Első megközelítésben a kérdés technológiai problémának tűnhet, hiszen bevallottan légi- és műholdfelvételek, digitális térképek szolgálnak kiindulópontot a művekhez. Ez a technokrata megközelítés azonban éppen a művek lényegét veszi el. Egyrészt madártávlati képek jóval ezen műszaki megoldások előtt is készültek – amire a kifejezés állatvilágból vett metaforája is utal –, elég Cornelis Anthonisz 1538-as Amszterdam-térképére gondolni, másrészt a valódi festői probléma éppen abban rejlik, hogy a képek részleteit úgy lehessen láthatóvá tenni, hogy meg lehessen őrizni a látvány és a tér realitását.

Annak érdekében, hogy érzékeltetni lehessen a valódi festői problémát, elég két képet egymás mellé helyezni a *Tériszony* sorozatból: A *New York II.*-n a felhőkarcolók hangsúlyozottan állnak ki a talaj síkjából, míg a *Riológián* az épületek posztkubista szellemben egymásra rétegződnek, és úgy kerülnek egymás mellé, hogy mégis a homlokzatukat mutatják a felülről rájuk tekintő szemlélőnek.

Természetes továbbfejlődésnek tekinthetők a későbbi sorozatok, a *Nemzeti Land Art* vagy a *Tibet* sorozat. Ezekben az ábrázolt tér korábbi objektivitását felváltja a politikai kulturális állásfoglalás. A *Tibet* sorozat annak a rombolásnak állít emléket, amit a kínai hatóságok végeztek Larung Garban, ahol hétezer lakóépületet semmisítettek meg, ötezer szerzetest üldöztek el, és saját párttagjaikat ültették a Seda Larung Wuming tibeti buddhista egyetem legfontosabb pozícióiba. A *Nemzeti Land Art* ezzel szemben nem valószínű helyszínek felmutatásával mutatja meg a politikai akaratot, hanem egy olyan képzeletbeli topográfiával, mely a hatalom értékrendje szerint épül fel. A műemléki környezetben elhelyezett képzeletbeli stadionok az elitsport iránt elkötelezett monómánia megjelenései, de magukon túlmutató jelentésük is van. Erre utal a sorozat első darabja, mely kivételnek is tűnik; a címe *Anus Tirannus* és a jakutföldi Mirnij gyémántbányát mutatja, amely 1200

méteres átmérőjével és 525 méteres mélységével a legnagyobb ember ütötte seb a földgolyón. A rézsús falak és a megnyíló hatalmas mélység a stadionok elrendezésére emlékeztet. A metafora jogos; a rosszul elhelyezett épületek éppen ilyen nagy sebet tudnak ütni a város érzékeny szövetén.

Gárdonyi László

32

Baranyai Levente: Mexikói hullám

Baranyai Levente: Nemzeti rend Art a városligetben

33

Baranyai Levente: Annus Tirannus

Baranyai Levente: New York

34

Baranyai Levente: Caracas

Baranyai Levente: Free Tibet II.

Baranyai Levente: Made in China